

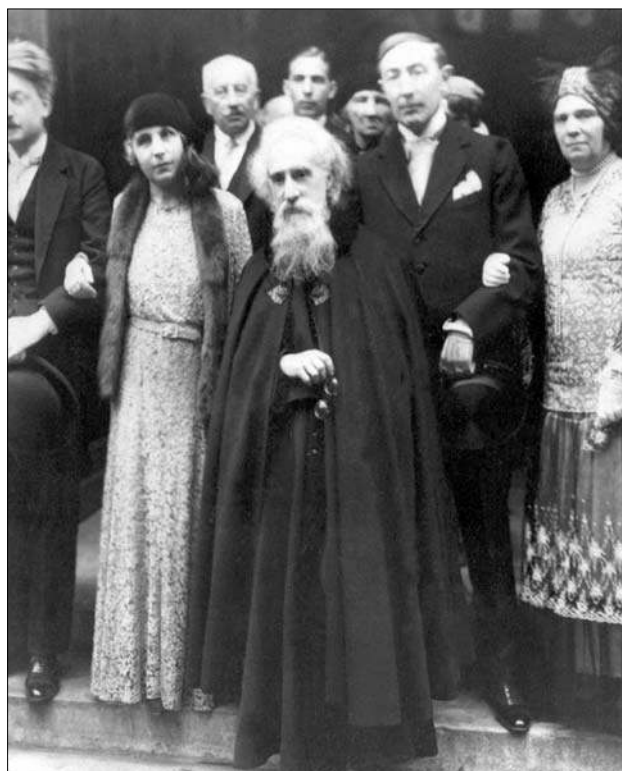

Fabian MĂRIUȚ

FERICITUL VLADIMIR GHIKA, OMUL TAINEI LUI DUMNEZEU ȘI AL DRAGOSTEI FRATERNE

Un moment de vîrf din istoria recentă a României s-a consumat la sfîrșit de mileniu al doilea, în perioada 7-9 mai 1999, cînd Sfîntul Părinte Ioan Paul al II-lea, acum fericit al Bisericii Catolice, pășea pe pămînt românesc, numind România „grădina Maicii Domnului”. Cum atunci toată vizita s-a concentrat la București, capitala a devenit, într-un fel, în acele zile, *caput mundi*, atrăgînd zeci de mii de creștini și oameni de bunăvoință din întreaga țară și din străinătate. Am convingerea că frumoasa seară de 9 mai 1999 a rămas în amintirea multora. În acea seară de primăvară, în Parcul Izvor, catolici, ortodocși și creștini de alte confesiuni laolaltă, avînd în fața lor venerabilele fețe bisericești ale papei Ioan Paul al II-lea și a patriarhului Teoctist, au strigat „Unitate, unitate!”.

De la înălțimea aceluia moment memorabil coborîm și urcăm spre un alt pisc. După mai bine de paisprezece ani, deja în cel de-al treilea mileniu, la 31 august 2013, s-a dat o nouă pagină în viața Bisericii locale, dar și a României. La încheierea verii, cînd strugurii se pîrguiesc, credincioșii s-au adunat din nou în inima țîrgului, la București. Cupola complexului Romexpo a devenit pentru o zi catedrală, găzduind celebrarea Tainei Sfintei Liturghii pentru beatificarea Monseniorului Vladimir Ghika. Alături de pîine și vin, credincioși au oferit la altar pîrga lor, chiar pe Vladimir Ghika, întîiul rod din trupul Bisericii locale din Arhiepiscopia de București și al Bisericii universale (ca fiu al diecezei de Iași și ca preot al diecezei de Paris), pe *întîiul fericit* din istoria canonică de 130 de ani a acestei părți a poporului lui Dumnezeu. Cum Liturghia este schimb continuu între cer și pămînt, ridicării la cinstea altarelor îi corespunde și o coborîre în concret, în inimi, în dorințele și așteptările credincioșilor, care din acel moment îi aduc cult public și îi pot cere Fericitului Vladimir ajutorul și mijlocirea în lupta vieții. Această ridicare a fost deopotrivă coborîre în și înspre mass-media, presa scrisă și audiovizuală transmițînd evenimentul cu multă generozitate la acel sfîrșit de august. De atunci tot mai mulți au început să se întrebe: *Cine este Vladimir Ghika?*

Înainte de toate un om de mare credință, animat de profunda dorință de unitate a Bisericii lui Cristos. De origini nobile, prinț din familia Ghika, născut într-o familie de diplomați, Vladimir vine la lumina zilei de Crăciun, în anul 1873, la Constantinopol și este botezat în Biserica Ortodoxă. Crește sub privirea unei mame grijulii și pioase. Din 1879 părinții săi se stabilesc în Franța, țara adoptivă în care Vladimir se formează din punct de vedere uman și spiritual. Urmează cursuri de teologie la Roma, unde obține doctoratul. După un îndelungat discernămînt, îmbrățișează Taina Sfintei Preoții din mîinile Cardinalului de Paris, Dubois, la 7 octombrie 1923. Aici slujește în primii ani de preoție în cea mai săracă zonă a metropolei, Villejuif. Cu aprobarea specială a papei Pius al XI-lea, devine primul preot care slujește atît în ritul latin, cît și în cel bizantin. Începînd cu anul 1939, cînd vine în România, slujește

atît în biserica *Sacré Coeur*, construită cu largul său concurs, cît și în biserica greco-catolică *Sfîntul Vasile cel Mare*. De-acum încolo nu mai părăsește România, mișcat de dorința de a fi alături de poporul român – al cărui fiu era – în încercările războiului și, apoi, ale opresiunii comuniste. Aici avea să rămînă pînă la moartea ca martir în închisoarea de la Jilava, la 16 mai 1954. Martiriul a fost poarta sa de intrare în cer.

Viața Fericitului este o continuă asceză către cer, dacă prin cer înțelegem și o tot mai profundă descoperire a chipului lui Cristos. O arată și *Gînduri de fiecare zi*, o colecție de maxime care sunt toate laolaltă porți deschise prin care pătrundem în sufletul său: „Cerul nu face umbră”. Cer, pămînt, sub pămînt: Cristos cel înviat desființează această ruptură. Nu mai e loc de umbre. Împărăția cerurilor trece dincolo de spațiu și timp, trece dincolo de a fi un deasupra și un dedesubt, de a fi o locuință. Isus s-a suit la cer fără a părăsi pămîntul. Din acest motiv baza acțiunii sale pastorale era convingerea de neclintit în prezența lui Cristos. Nu suporta să se vorbească despre *idealul creștin*, sau să se insiste asupra nevoii de a avea un *ideal* în viață. Spunea că discursurile despre ideal erau aproape întotdeauna un mod de a fugi din fața *realității lui Dumnezeu*. Mergea pînă într-acolo încît era fascinat de toate acele locuri sfinte în care Dumnezeu își făcea simțită Prezența în mod explicit. Mai întîi de toate în Euharistie, în fața căreia rămînea nemișcat, ca și cum nu ar mai fi reușit să se dezlipească: „În acest Sacrament, inima dumnezeiască (o inimă de carne) bate pentru veșnicie”, spunea el. Apoi Prezența lui Dumnezeu în frați: „nimic nu îl face pe Dumnezeu atît de aproape ca aproapele”, era maxima sa preferată. De fapt, Vladimir Ghika – cu siguranța sa în ceea ce privea realitatea lui Dumnezeu, devenită Prezență – se menținea într-o stare de *rugăciune neîntreruptă*: cel care se apropia de el avea impresia că era primit în dialogul permanent și de iubire pe care el îl avea cu Preasfînta Treime. Cerul este comuniunea deplină cu Tată, Fiul și Duhul Sfînt. „Cerul e adăpostul meu; – ce importantă are dacă e singurul?”

Trăind ca și cum cerul i-ar fi fost singurul adăpost, Fericitul Vladimir nu a fost singur niciodată. Un apostol nu poate fi singur, din moment ce se află într-o perpetuă căutare. De aceea a voit cu tot dinadinsul să aducă un crîmpei de cer oriunde pe mapamond, în nenumăratele sale călătorii, și în orice clipă a vieții sale. Scriind prefața la o broșură cu gînduri spirituale ale lui Vladimir, J. Maritain îi schițează profilul cu afecțiune și umor: „Disponibil la toate cererile care îl cheamă la slujirea sufletelor, Monseniorul Ghika călătorește mereu: dimineața este în Congo, la prînz este la Buenos Aires, pentru ceaiul de la ora cinci este la Tokio. Dar ce spun?

Iată-l în Calcutta, apoi la Melbourne. Dar cu inima este mereu la Paris. Această disponibilitate uimitoare este chipul mobil al unei bunătăți fără margini”. O bunătate pe care voia să o împărtășească oamenilor. Chiar și Papa Pius al XI-lea – care îi oferise demnitatea eclezială de *protonotar* – întreba adesea o cunoștință comună: „În ce parte a lumii se află acum marele vostru vagabond apostolic?”

După ce desfășurase un apostolat rodnic ca laic, odată cu preoția avea să dea amplitudine slujirii sale. Nu a rămas deloc indiferent față de România și față de Micul Paris. O trădează dorința sa, care de-altfel i-a fost împlinită, de a putea celebra în ambele rituri: latin și răsăritean. În memoria multora dintre cei care l-au cunoscut s-a impregnat chipul preotului, un slujitor cu reverenda lungă cu mîneci largi, cu buzunare mari, încăpătoare, în care purta dulciuri pentru copii și bucăți de hîrtie pe care nota mereu gînduri izvorîte din viață. Sub reverendă se ascundea haina dărmiciei, a carității. Era haina sa de toate zilele, dar și haina sa de duminică. Îl ajuta să aibă cuprindere. Dar noua haină, care desemna starea de viață preoțească, înveșmînta apostolul care de tînr, ca laic, primise multe daruri și multă energie spre a-i cuprinde pe cei sărmani, pe cei în nevoi materiale, în boală, și mai ales în nevoi spirituale. A primit energia de a lupta pentru întemeierea primului spital gratuit – pe atunci patronat de Biserică – Sfîntul

Vincentiu de Paul (actualmente C.I. Parhon), pentru a întemeia primul serviciu de ambulanță, pentru a întemeia leprozerii ș.a.m.d.

A înaintat în viață dobândind înțelepciune. Într-o zi spunea: „*străduiește-te în așa fel încît, ajuns la o vîrstă memorabilă, această vîrstă să aibă și ea ceva memorabil în ea*”. De care vîrstă e vorba? Poate de cea a anilor. Și mai sigur de cea a harului. Cum oare să nu fi răsunat în inima sa de păstor cuvintele apostolului Paul „de a înainta către starea omului desăvîrșit, la măsura vîrstei plinătății lui Cristos” (Ef. 4,13). Sfîntul Paul spunea aceste cuvinte pe cînd era în temniță. Din temniță, de la Jilava, Fericitul avea să scrie pe unul din bilețele: „*cel ce se despoaie pentru ceilalți, se îmbracă întru Cristos*”. La vîrsta desăvîrșită se ajunge printr-o permanentă lepădare de sine și îmbrăcare cu Cristos.

Este arestat la 18 noiembrie 1952, pe cînd se ducea la căpățul unui bolnav. L-au aruncat într-o celulă a închisorii militare împreună cu alți 20 de suspecti, preoți și laici. I-au rupt hainele de preot și l-au ținut aproape un an în frig, doar cu lenjeria intimă, supus la 80 de interogatorii nocturne, lovit pînă și-a pierdut vîzul și auzul, torturat cu curent electric, ca să-i smulgă mărturia că ar fi fost un spion al Vaticanului sau cel puțin să-l facă să renunțe la unirea cu Roma. Atunci cînd refuza să semneze procesele verbale false, îl amenințau că îl vor spînzura gol pe un bulevard din București. Dar nu ceda. Nici nu admitea ca vreun avocat din oficiu să vorbească în numele lui. Ceilalți prizonieri găseau puterea de a-și apăra propria demnitate privind la acel preot bătrîn și fragil și totuși de neînduplecat, care se împotriva judecătorilor.

După un an a fost, în sfîrșit, condamnat la trei ani de detenție și aruncat în închisoarea de la Jilava, ale cărei celule coborau pînă la 8 metri sub pămînt, iar zidurile musteau de apă. A ajuns, așadar, într-o celulă de cinci metri pe șase, în care erau deja îngrămădiți 44 de prizonieri. Aici a devenit *bunicul blînd și bun* la care apelau toți pentru a primi mîngîiere. Îi asculta, îi spovedea, îi ajuta să se roage; recita rozariul împreună cu cei care i-o cereau, cu alții făcea Calea Crucii; împărțea cu cei mai slăbiți jumătate din hrana sa extrem de puțină și îi consola pe cei sperați. Duminica improviza pentru ei o Liturghie a Cuvîntului și o scurtă cateheză.

Aerul era de nerespirat, aglomerația insuportabilă dar, pentru Vladimir Ghika, acea situație realiza scenariul *apropierii supreme*: era *Liturghia nevoii* întrupată, certitudine sfîșietoare, sfîntenie de zi cu zi. A putut astfel să aplice literal ceea ce scrisese în *Gîndurile* lui, pentru a comenta episodul ucenicilor din Emaus: „Atunci cînd ziua moare, ucenicii lui Isus pot fi recunoscuți doar după modul în care – asemeni Învățătorului lor – știu să

frîngă pîinea, jertfind pentru frați pîinea vie a propriilor trupuri”. Iar el o frîngea consumîndu-și pentru ei vocea sa slabă. În timpul orelor lungi, deosebit de reci, de seară, toți erau atenți la buzele lui și nu se plictiseau niciodată să-i mai ceară povești care să ilumineze și să încălzească întunericul din acea închisoare îngrozitoare.

Vladimir cunoștea bine istoria glorioasă a vechilor Principate românești; se întreținuse cu familiile domnitoare din aproape toate țările lumii; cunoscuse patru papi și era cunoscut la Vatican și în Orașul Sfînt; călătorise pe toate continentele; frecventase saloanele intelectualilor și atelierile celor mai celebri artiști. Deținuții îl înconjurau ca niște copii nerăbdători: *Monsenior, vă rugăm, încă o poveste!* și Vladimir vorbea îndelung, povestind, descriind, punînd viață în scenariu și personaje, introducînd în narațiunea sa gînduri despre suferință, despre sfîntenie, despre aproapele, despre Dumnezeu. Și iată că zidurile închisorii aproape că dispăreau, iar prizonierii începeau să creadă din nou în viață, în istorie, în frumusețea lumii, în Providența Divină care pătrundea și prin acei pereți urît mirositori. „Pentru el – povestea un martor – zidurile închisorii nu existau. Era liber pentru că împlinea voința lui Dumnezeu”.

Astfel, încălzită doar de caritatea aceluia preot bătrîn, a trecut iarna îngrozitoare dintre 1953 și 1954. Cînd primăvara s-a întors, Vladimir Ghika era deja la capătul puterilor. Dus în infirmeria închisorii – unde a fost părăsit pe jumătate gol – a murit acolo în singurătate absolută, la 16 mai 1954. Spusese în mod profetic: „Moartea noastră trebuie să fie actul suprem al vieții noastre: dar s-ar putea ca numai Dumnezeu să-l cunoască”.

Drumul lui Vladimir nu s-a încheiat cu moartea. Dimpotrivă, ca *Fericit* vrea să ne comunice și cu mai multă ardoare *realitatea lui Dumnezeu* din veșnicia fericită. Arhiepiscopul de București, Înaltpreasfințitul Ioan Robu, în cuvîntul de mulțumire de la Sfînta Liturghie de beatificare din 31 august, îl compara cu „o stea aprinsă pe Cerul Bisericii și al României”. Desigur cu Fericitul Vladimir vom avea de parcurs drumul unității. În România, care a strigat „*Unitate, Unitate!*” în mai 1999, arde o stea. Lumina ei să ne călăuzească mereu pașii. Într-o lume care caută mai ales unitatea exterioară și trăiește tot mai mult însingurarea ca rod al mentalității individualiste, Fericitul Vladimir este steaua care arată că în credința creștină și în dăruirea de sine sinceră și dezinteresată față de aproapele se află izvorul adevăratei bunăstări. Credința și dăruirea sunt calea spre sfîntenie. Da, într-adevăr, sfîntenia nu este un lux, ci o necesitate. Și cîtă nevoie avem de sfinți...